

Aktywność własna uczniów i ocena przydatności działań profilaktycznych

dr Jakub Kołodziejczyk

Panel ekspercki online z dnia 04 grudnia 2017 roku

W ramach projektu realizowanego przez Fundację „Masz Szansę” jako zadanie publiczne na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej. Umowa nr MEN/2016/DWKI/1175 SYSTEM ODDZIAŁYWAŃ PROFILAKTYCZNYCH W POLSCE - stan i rekomendacje dla zwiększenia skuteczności i efektywności planowania i realizowania działań profilaktycznych w mikro i makro skali.

Aktywność własna uczniów

Największa badana grupa uczniów klas IV-VI szkół podstawowych (powyżej 90%) zaangażowana jest w:

- *odrabianie lekcji; własną aktywność sportową; granie w gry, rozrywkowe korzystanie z Internetu; oglądanie filmów w TV, z Internetu, wideo; spotkania z przyjaciółmi, koleżankami, kolegami.*
- Najczęściej uczniowie poświęcają na te aktywności między 1 a 3 godziny w tygodniu.

Aktywność własna uczniów

Wśród zajęć, w które angażuje się najmniejsza liczba uczniów (mniej niż 50%) znajdują się:

- *zbiórki harcerskie (10,7%); spotkania grup kościelnych (30,8%); własna aktywność informatyczna (39,9%); zorganizowane zajęcia informatyczne (42,6%); zorganizowane zajęcia artystyczne (42,8%); inne zorganizowane zajęcia tematyczne (46,1,8%).*
- Angażujący się w ten rodzaj aktywności uczniowie najczęściej poświęcają mniej niż jedną godzinę w tygodniu (wyjątkiem są zbiórki harcerskie na udział, w których poświęcają uczniowie najczęściej 1-3 godzin w tygodniu).

Aktywność własna uczniów

- W przypadku większości badanych rodzajów aktywności pozalekcyjnej uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej występują istotne statystycznie różnice ze względu na podejmowanie ich przez wyodrębnione w analizie grupy ryzyka.
- Analiza ta uwidacznia różne wzorce angażowania się w pozalekcyjne aktywności uczniów oraz ilość czasu poświęcanego w ciągu tygodnia na nie przez poszczególne grupy ryzyka.

Aktywność własna uczniów

W przypadku aktywności związanych w dużym stopniu z rozwojem poznawczym:

- *odrabianie lekcji; nauka języków obcych; własna aktywność sportowa; zorganizowane zajęcia artystyczne; czytanie książek, artykułów i wiadomości oraz inne własne regularne zajęcia,* zaangażowanych jest większy odsetek uczniów z grupy niskiego ryzyka niż pozostałych grup.
- Aktywności innego rodzaju (*spotkania z przyjaciółmi, koleżankami, kolegami; chodzenie po sklepach, centrach handlowych;*) częściej angażują się uczniowie z grup niskiego ryzyka, jednak odmienny jest wzorzec ilości poświęconego im czasu.
- Więcej godzin w tygodniu poświęcają na nie uczniowie z grupy wysokiego ryzyka, niż uczniowie z grupy niskiego ryzyka.

Aktywność własna uczniów

- W trzy rodzaje aktywności: *zbiórki harcerskie; granie w gry rozrywkowe, korzystanie z Internetu oraz oglądanie filmów w TV, z Internetu, wideo*, częściej deklarują zaangażowanie uczniowie z grupy wysokiego ryzyka, poświęcając na nie także więcej godzin w tygodniu, niż uczniowie z pozostałych grup (niskiego i przeciętnego ryzyka).
- W aktywności związane z informatyką (*zorganizowane zajęcia informatyczne; własna aktywność informatyczna*) najczęściej angażują się uczniowie z grupy przeciętnego ryzyka. Więcej godzin w tygodniu poświęcają na nie uczniowie z grupy wysokiego ryzyka, niż uczniowie z grupy niskiego i przeciętnego ryzyka.
- Nie ma istotnych różnic statystycznych między grupami ryzyka w przypadku czterech rodzajów aktywności: *zorganizowane zajęcia sportowe; własna aktywność artystyczna; spotkania grup kościelnych; korzystanie z kultury poza domem*.

Sposoby spędzania czasu wolnego przez uczniów

(1) udział w zajęciach pozalekcyjnych organizowanych przez szkołę,

(2) zajęcia, które są dostępne, ale w których nie chce uczestniczyć oraz

(3) zajęcia, w których chcieliby uczniowie uczestniczyć gdyby były dostępne.

- Najliczniejsza grupa uczniów deklaruje udział w zajęciach sportowych (20,6%), rzadziej wymieniane są zajęcia językowe (14,2%), artystyczne (11,8%) i turystyczne (11%).
- Udział w zajęciach deklaruje podobny odsetek uczniów bez względu na grupę ryzyka.

Dostępne dla uczniów zajęcia, w których nie chcieliby uczestniczyć

- najczęściej wymienili zajęcia kościelne (15,5%), harcerskie (14,8%) i informatyczne (13,5%).
- Różnice między grupami ryzyka mieszczą się w granicach 1%.
- Ponad ¼ uczniów nie chciałby uczestniczyć w wymienionych w badaniu zajęciach gdyby były one dostępne. Dotyczy to największego odsetka 27,5% uczniów z grupy wysokiego ryzyka, a najniższego 24,6% uczniów z grupy niskiego ryzyka.

Korepetycje

- Uczniowie klas IV-VI szkół podstawowych najczęściej deklarują uczestnictwo w korepetycjach z języka obcego (8,9%), matematyki (7%) i języka polskiego (2,7%).
- Z korepetycji z języka obcego najczęściej korzystają uczniowie z grupy przeciętnego ryzyka (9,3%), rzadziej uczniowie z grupy niskiego ryzyka (8,9%) a najrzadziej uczniowie z grupy wysokiego ryzyka (8,1%).
- Najczęściej z korepetycji z matematyki i języka polskiego korzystają uczniowie z grupy wysokiego ryzyka (odpowiednio 7,8% i 2,9%), rzadziej uczniowie z grupy przeciętnego ryzyka (odpowiednio 6,9% i 2,8%) a najrzadziej uczniowie z grupy niskiego ryzyka (odpowiednio 6,5% i 2,3%).

Udział w zajęciach profilaktycznych

- Udział w przynajmniej jednej z form działań profilaktycznych deklaruje nieco ponad 70% uczniów klas IV-VI szkół podstawowych (por. Tabela 5). Najczęstszą formą działań profilaktycznych są godziny wychowawcze dotyczące profilaktyki (19,4%), rzadziej teatralne spektakle profilaktyczne (12,3%), zajęcia profilaktyczne poza godzinami wychowawczymi (11,8%). Udział w socjoterapii deklaruje 6,3% uczniów a w psychoterapii 6,7%. Udział w innych formach działań profilaktycznych deklaruje 5,5% uczniów. Na udział w zajęciach profilaktycznych realizowanych poza szkołą wskazało 8,5% uczniów.
- Zauważyć należy, że występują różnice w deklarowanym uczestnictwie w zajęciach profilaktycznych między poszczególnymi grupami ryzyka. W zajęciach profilaktycznych prowadzonych w szkołach w ramach lekcji częściej swój udział deklarują uczniowie z grup niskiego i przeciętnego ryzyka niż uczniowie z grupy wysokiego ryzyka. Inaczej sytuacja przedstawia się w odniesieniu do zajęć profilaktycznych poza szkołą, socjoterapii, psychoterapii i innych form zajęć profilaktycznych, w których udział najczęściej deklarują uczniowie z grupy wysokiego ryzyka.

Ocena przydatności działań profilaktycznych

- Częściej za nieprzydatne oceniane są przez uczniów działania profilaktyczne poza szkołą (30,7%) oraz socjoterapia (42,9%) i psychoterapia (41,8%) niż działania prowadzone w szkole: profilaktyczne spektakle teatralne (21,8%), szkolne zajęcia profilaktyczne poza godzinami wychowawczymi (23,4%), a najrzadziej za nieprzydatne oceniane są godziny wychowawcze dotyczące profilaktyki (17,4%).

Ocena przydatności działań profilaktycznych

Do działań postrzeganych jako przydatne osobiście dla uczniów najczęściej wskazywane były:

- szkole profilaktyczne spektakle teatralne (47,2%),
- szkolne zajęcia profilaktyczne poza godzinami wychowawczymi (45,2%),
- działania profilaktyczne poza szkołą (44,8%)
- godziny wychowawcze dotyczące profilaktyki (44,6%).

Ocena przydatności działań profilaktycznych

- Do działań najrzadziej wskazywanych jako osobiście przydatne uczniowie wskazali socjoterapię (29,1%) i psychoterapię (34,9%).
- Uczniowie dostrzegają przydatność działań profilaktycznych dla innych uczniów w klasie.
- Najczęściej należały do nich godziny wychowawcze dotyczące profilaktyki (38,1%), a rzadziej wskazywane były pozostałe między 23,3% a 31,4%.